

DE GROENE GORDEL VAN HOUTEN

Klankbordgroep Biodiversiteit

Milieuwerkgroep Houten

“Nature cannot survive in fragments”, dat is het motto van een groot Brits natuurinitiatief om de biodiversiteit te verbeteren¹. De nadruk in dat project ligt op het verbinden van zoveel mogelijk natuur waardoor er een groot leefgebied voor plant en dier ontstaat. Hoe groter een gebied is, hoe robuuster het ecosysteem wordt. In een stedelijke omgeving als Houten is het een grote uitdaging om niet alleen zo veel mogelijk ruimte voor de natuur te creëren, maar ook om die gebiedjes met elkaar te verbinden. Gelukkig kent Houten al een paar grote verbindende structuren zoals bijvoorbeeld de Vijfwal en het Imkerspark. Houten heeft ook nog een andere unieke verbindende structuur en dat is de rondwegwal. Door de natuurwaarde en de verbindende kracht van de rondwegwal te optimaliseren kan een krachtige impuls worden gegeven aan de biodiversiteit van Houten. De rondwegwal kan daarbij uitgroeien tot een ware Gordel van Smaragd. Daarnaast grenzen er overal tuinen aan de rondweg en ook deze minibiotopjes vormen samen een enorm oppervlak en kunnen van groot belang zijn voor het verbeteren van de biodiversiteit.

Dit voorstel bestaat uit twee initiatieven:

1. De ecologische functie en de verbindende functie van de rondwegwal optimaliseren
2. Zoveel mogelijk inwoners stimuleren om de biodiversiteit in hun tuin te verbeteren en die te verbinden met de burenbuurt en waar mogelijk met de rondwegwal

De ecologische waarde van rondwegwal versterken

Door de ligging van de rondwegwal kunnen over een groot gebied de bewoners die aan de binnenzijde van de rondwegwal wonen betrokken worden bij dit project.

Voorbeeld

In 2011 kwam er een bericht dat de gemeente Houten voornemens was alle begroeiing aan de binnenzijde van de rondwegwal bij de Gravenborch te verwijderen om het onderhoud te vergemakkelijken. Een aantal bewoners sloeg de handen ineen en verzocht de gemeente om het gebied zelf te mogen beheren. Dit resulteerde erin dat over een lengte van ruim 100 meter de wal aan de binnenzijde met gevarieerd struikgewas begroeid bleef (fig 1). Hierin broeden veel vogelsoorten en scharrelen onder andere veel vogels, egels, kikkers en wezels rond. Door selectief inheemse struiken aan te planten kunnen ook veel soorten insecten een plek vinden. In de afgelopen jaren heeft een bewoner zijn aangrenzende tuin en de wal

geïnterpreteerd waarbij meer dan 500 soorten werden vastgesteld² (fig 2). Een belangrijk punt is dat de zorg voor het onderhoud van het groen ook een verbindende factor is tussen de bewoners. Zo vervult het groen ook een sociale functie. Daarnaast is het aannemelijk dat de begroeiing een dempende werking heeft op het geluid (fig 3) van de rondweg en dat ook fijnstof deels door de begroeiing wordt afgevangen³. Ook aan de Druivengarde en de Valkeniersborch onderhouden en beheren bewoners samen een deel van het groen van de gemeente (fig 1). Aan de Valkeniersborch is er ruimte voor bloembedden met inheemse planten en zijn er fruitbomen aangeplant. Het stuk groen aan de Druivengarde is verbonden met het stuk groen aan de Gravenborch, maar tussen Valkenierborch en Gravenborch ligt de weg die toegang geeft naar de wijk de Borch en een fietstunnel. Verbinding van deze gebieden zou de ecologische kwaliteit versterken.

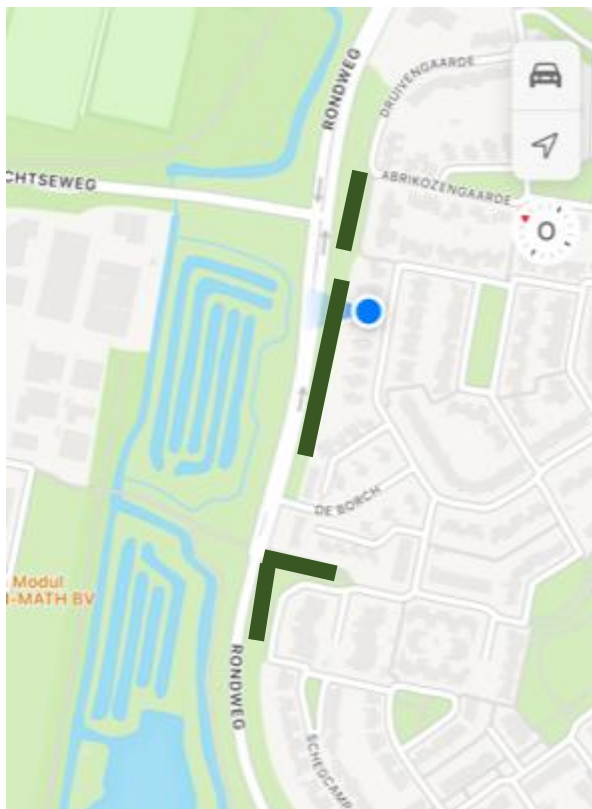

Fig 1 geadopteerde groengebieden langs de rondweg

Soorten

Nachtvliners en micro's	148
Wantsen, cicaden en plantenluizen	56
Vliegen en muggen	53
Vogels	50
Kevers	49
Bijen, wespen en mieren	37
Planten	23
Geleedpotigen (overig)	23
Libellen	14
Insecten (overig)	14
Dagvlinders	12
Mossen en korstmossen	8
Zoogdieren	7
Reptielen en amfibieën	4
Paddenstoelen	4
Sprinkhanen en krekels	4
Weekdieren	2
Overige ongewervelden	1

Fig 2 soorten in een tuin verbonden met de rondweg

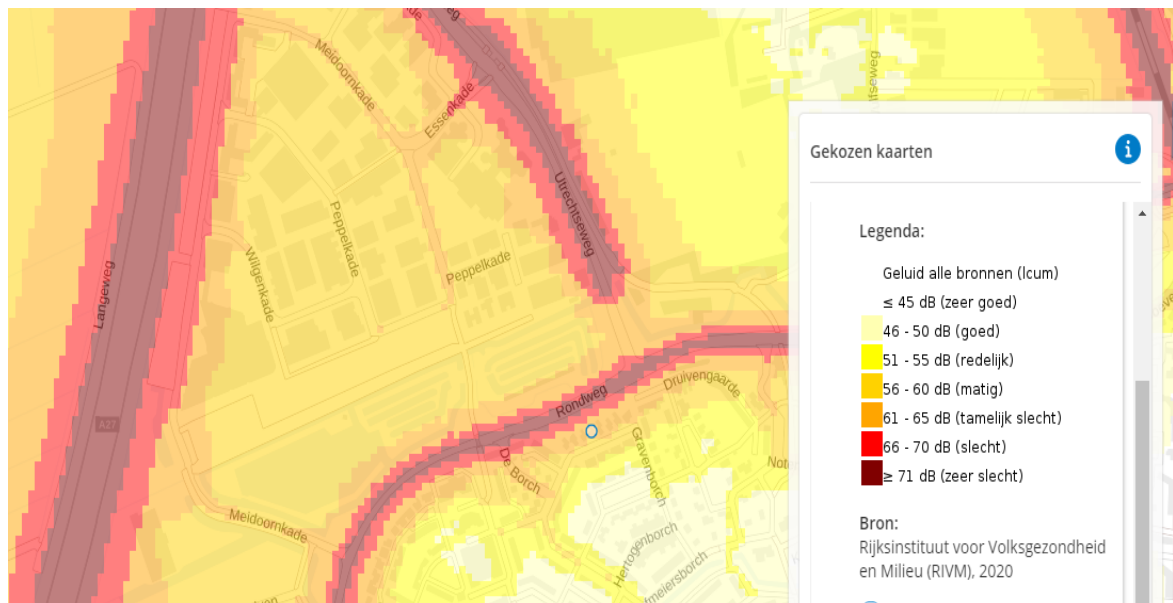

Fig 3 geluidsniveau volgens de Atlas voor de Leefomgeving bij de rondweg

Het versterken van de ecologische waarde van de rondwegwal kan deels gezien worden als een concrete invulling van de kanskaart zoals opgesteld door de gemeente Houten en deels als een uitbreiding hiervan⁴. Op deze kaart zijn kansen en verbindingen aangegeven. Door dit project wordt hier verdere invulling aan gegeven.

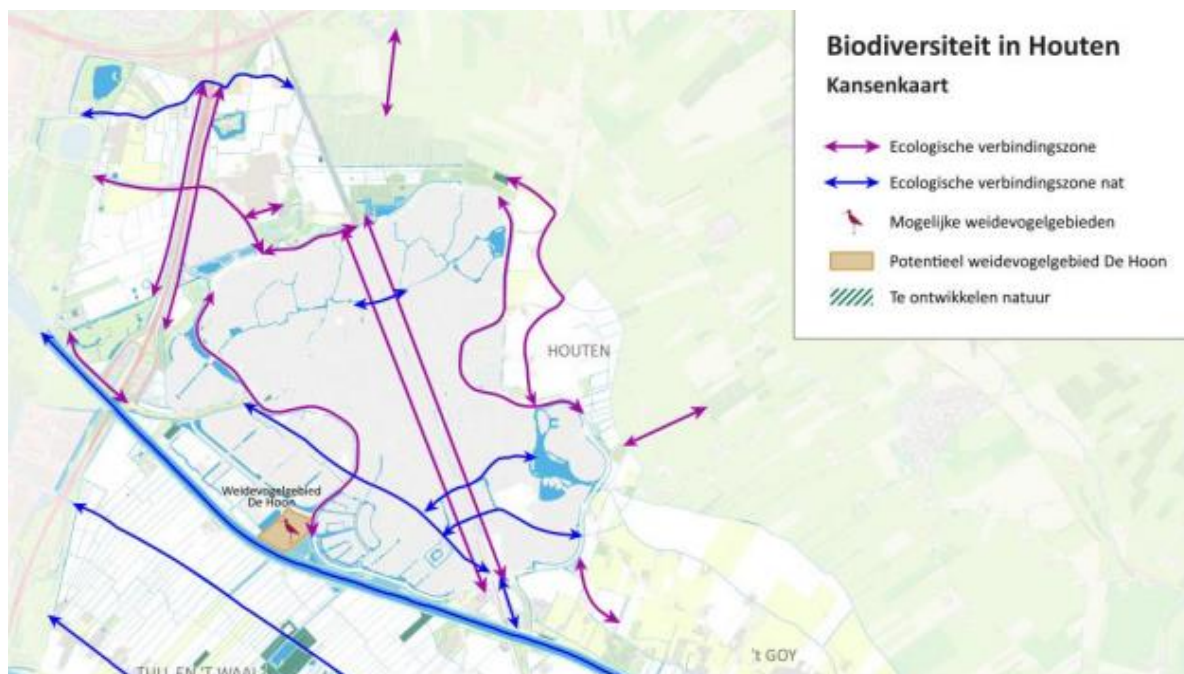

Fig 4 Kanskaart uit "Meer, beter en verbonden groen. Visie groen en biodiversiteit Houten" zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 27 oktober 2020.

Zoals blijkt uit deze kaart wordt een aanzienlijk deel van de rondweg al gezien als een potentiële ecologische verbindingzone.

Om de ecologische waarde en verbindingfunctie van de rondwegwal te versterken kunnen de volgende maatregelen genomen worden:

- Ecologisch maaibeheer
- Uitbreiding van de beplanting van de rondwegwal:
 - Het creëren van gevarieerde minibiotopen:
 - Het creëren van grotere gebieden met inheemse (bloeiende) planten
 - Creëren van meer struikgewas met gevarieerde inheemse struiken met schuilplaatsen zoals snoeihoutwalletjes of rommelhoekjes
- Het treffen van maatregelen om verkeersslachtoffers (bijv. egels, kikkers, salamanders) te verkleinen
- Nadenken hoe de groengebieden op de rondwegwal bij de toegangen naar de wijken met elkaar verbonden kunnen worden (fig 5)
- Nadenken hoe de rondwegwal op een verkeersveilige manier met het buitengebied verbonden kan worden, bijvoorbeeld door onderdoorgangen (faunapassages) te creëren. Dit zou een enorme verbetering van de robuustheid van de groene zone geven.
- Aanbrengen van nestkasten en vleermuiskasten waar mogelijk
-

Fig 5 Wegkant bij een fietstunnel waar makkelijk een faunapassage van gemaakt kan worden

Zoveel mogelijk inwoners stimuleren om de biodiversiteit in hun tuin te verbeteren en die te verbinden met de buren/buurt en waar mogelijk met de rondwegwal

Veel bewoners hebben zich al aangesloten bij het initiatief “Ons Buiten” en hebben gemeentegroen in eigen beheer genomen. Door gebruik te maken van de locatiegegevens

van deze gebieden en bewoners kan men al een goed overzicht krijgen van aanwezige initiatieven. Deze bewoners zouden ook specifiek aangeschreven kunnen worden om als ambassadeur in hun directe omgeving te kijken waar verbinding met andere gebieden en eventueel met de rondweg mogelijk is. Bewoners langs de rondwegwal kunnen specifiek aangeschreven worden om te participeren in dit project en zo niet alleen de biodiversiteit op de rondwegwal verbeteren, maar ook de biodiversiteit in hun eigen tuin vergroten. Hierbij is

het van groot belang dat er verbindingen ontstaan tussen het groen op de rondwegwal en de tuinen van bewoners. Daarnaast is het ook belangrijk dat tuinen van burens weer met elkaar verbonden worden. Veel tuinen zijn volledig afgeschermd door schuttingen waardoor bijvoorbeeld egels een steeds kleiner leefgebied krijgen (fig 6). Hier zijn simpele oplossingen voor. Daarnaast kunnen bewoners veel tips krijgen zoals het ontsteden van de tuin waar mogelijk, het creëren van rommelhoekjes, het gebruiken van inheemse planten en struiken en vooral het stoppen met

gebruik van enige vorm van bestrijdingsmiddelen in de tuin. Helaas heeft niet iedereen een tuin ter beschikking. Om zoveel mogelijk bewoners bij het project te betrekken en om zoveel mogelijk nieuwe eilanden van biodiversiteit te creëren kunnen mensen gestimuleerd worden om zoveel mogelijk boomspiegels te adopteren en van een mooie gevarieerde begroeiing te voorzien. Ook hiervoor gelden uiteraard de regels van de gemeente⁵ (fig 7).

Een ander belangrijk aspect van dit project is dat het nog meer gaat leven als zoveel mogelijk bewoners mee gaan doen en dat geeft ook een sterke sociale verbinding. Het zou heel mooi zijn als de gemeente Houten actief met bewoners om de tafel gaat om te kijken waar zij de bewoners kan helpen om de Groene gordel van Houten te realiseren. Juist dit college streeft ernaar om bewoners zoveel mogelijk te betrekken bij het beleid en hen daar zelf een belangrijke rol in te laten spelen. De gemeente geeft op haar site al veel nuttige informatie aan inwoners hoe zij gemeentegroen in eigen beheer kunnen nemen⁵. De ervaring leert echter dat met een beetje actieve benadering en stimulatie mensen makkelijker enthousiast gemaakt kunnen worden.

Fig 7 Een boom zonder en met een boomspiegel

Om bewoners voor het plan te enthousiasmeren zou:

- De gemeente prioriteit aan dit plan moeten geven door in de komende periode het biodiversiteitsbeleid te focussen op de rondwegwal om zo meer zichtbaarheid en effect te creëren
- De gemeente alle contractanten van “Ons Buiten” actief kunnen benaderen om mee te helpen het project op de kaart te zetten en ook deze mensen onderling met elkaar in verbinding te brengen
- De gemeente een informatiebrief (bijvoorbeeld met informatie over beschikbare subsidies) aan de bewoners aan de rondwegwal kunnen sturen
- De gemeente een follow-up brief enkele weken later kunnen sturen om mensen te vragen zich aan te melden
- Een bijeenkomst met informatie en praktische tips georganiseerd kunnen worden bij voldoende belangstelling. Er zijn ongetwijfeld enthousiaste bewoners die hun reeds opgedane ervaringen willen delen
- Een stimuleringsprijs in het leven geroepen kunnen worden voor de mooiste boomspiegel van Houten of voor de interessante initiatieven of voor al goed lopende burgerinitiatieven (bijvoorbeeld uitgereikt door een wethouder met foto en/of interview in het Houtens Nieuws)

Voorbeeld van een paar boomspiegels

Bronnen

1. <https://www.wealdtowaves.co.uk/>
2. <https://waarneming.nl/>
3. <https://www.atlasleefomgeving.nl/check-je-plek>
4. <https://houten.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/5018d0d1-432c-4a92-8afc-d9de10a3d220?documentId=83fed58c-2d27-45b4-9ebe-0e91cb58ea8c&agendaltemId=f4bf2966-04bb-4e56-a672-2cc9049e675b>
5. <https://www.houten.nl/wonen-en-leefomgeving/bewonersinitiatieven-openbare-ruimte#c23867>

Mark Stolk

Klankbordgroep Biodiversiteit

5-8-2023